

Papp Károly a tanító tudományos munkalehetőségeivel ad kartársainak (talán távolabbi kartársainak is) jó útmutatót. Olyan sok részletet sorol fel, hogy csak nagyjából említhetjük meg főbb szempontjait. Érinti a neveléstan probléma-körét, a néprajzi kutatások lehetőségeit, az állat- és növénytani megfigyeléseket (pl. rovarok neve a népnél, a meteorológiai hatások ezekre, a környék állatvilága, növényvilága, orvostani vonatkozásuk, földrajzi, földtani kutatások). Kutatni és megállapítanivalója bőven akad a tanítónak, de hogy ezt értékadóan végezhesse, képeznie is kell magát.

Dombi Béla pár példán megmutatja, hogy a matematika forma-nyelve nem magyar, hanem germán szerkezetű (sin x = szinusza x -nek, a magyar szórend szerint x -nek szinusza; ezt érezzük a m^2 jelölésében is, ahol előbb kell mondani a 2-nek megfelelő „négyzet“ szót, s azután a „métert“. A magyar nyelv és gondolkodás szerint a m^2 helyes leolvasása: méternégyzet“.) Tehát a matematika nagy részét magyar szavakkal, de idegen lelkiséggel tanulja ifjúságunk. Ez sok hiba oka. A matematikát át kellene tehát hangolni. Kísérletképpen egy feladatesoportot dolgoztatott fel mintegy 500 gimnáziumi és főiskolai tanulóval (hallgatóval). Megállapításai azonban, mint maga is elismeri, nem sokat jelentenek, mert nemcsak a matematika-tanárok, hanem a kikerült növendékek fülét is megmételtyezte már az idegen nyelvi szerkezet. Reméljük, hogy megindított vizsgálatai rövidesen használható eredményekre vezetnek.

Dr. Kemény Gábor Régiek mai szemmel cím alatt Jókai Mór nemzetnevelői szerepét jellemzi írásművei alapján. Élete és művei harmóniát mutatnak. Keresi Jókai munkáiból, miként képzelte el a nagy mesemondó a világ valódi békéjét, az ehhez vezető útát és módokat.

„Irodalom“ című rovatában a folyóirat meleg, elismerő szavakkal ismerteti Vicsay Lajos és Hollóné Hatos Kornélia gyakorló polgári iskolai tanárok könyveit (Történelmi olvasókönyv a magyar történelem tanításához, II. átdolgozott kiadás; Boldogi hímzés-minták.)

A *Testnevelés* ezévi 1. számának első cikkét (*Balogh Gyula: Tárgyilagos fogalmak a sportról és a testnevelésről*) azért ismertetjük, mert a Cselekvés Iskolája előbbi számának 98. oldalán megjegyzést tettünk a „testnevelés“ szóról. Jeleztük azt is, hogy ennek megbeszélése, mindkét fél meghallgatása kívánatos volna. Ez a cikk pedig természetesen a másik álláspontot képviseli, tehát a tárgyilagosság megkívánja, hogy megismerjük. Cikkében figyelmeztet arra, hogy a sportban szellemi értékek is vannak, amit meg kell látni. Nem kívánja, hogy ennek felismerése nyomán mindenki sportember legyen, de legalább (saját szavaival) „jóindulatú semlegességet“ mutassanak. Több sportoktató megállapítását összegezi a következőkben. 1. A testnevelés nem lélektelen izomműködtetés. „A nevelés

egyik formája“ „a testen keresztül az egyetemese nevelés céljait szolgálja.“ Kifejleszti a test és a lélek közötti egyensúlyt. Egyéni gondolkodásra, gyors cselekvésre, önállóságra és összetartásra szoktat (értelmi, akarat, szociális érzék). A testnevelés a nevelő hatássorozata a tanulóra. 2. Az egészségi sport a szépség, jószág, igazság szolgáltatásban áll. 3. Csak az amatőr sport célkitűzése ad eszmei indítékokat. 4. A sport az akaratnevelés legjobb eszköze. 5. Nem igaz az, hogy „a test elhanyagolásával magasabb szellemi képességet tudunk kifejleszteni“ (Balogh itt Kretschmerrel igazoltatja a régi igazságot: ép testben ép lélek.) A testnevelésnek jellemalakító erejét is látja, s ezt a pajzsmirigy és a pubertás zavaraiival igazolja. Ebből rögtön megállapítja (szerintünk nagy hézagot hagyva), hogy tévhit az, amely szerint csak az elméleti tárgyak nevelő értékűek. A sportolás nem hozza magával az „értelmi dekadenciát“, mert fejleszti az akarat, értelmi és érzelmi lelki folyamatokat. 6. A sport a kultúra része. Szavai szerint: „az amatőr versenysport kizárólagos célja az akaratéonnek a Legfőbb Jó irányában való gyakorlása és fejlesztése.“ Ezt az állítást nem igazolja, csak odaveti. — Halasi-Nagy Józsefnek, a filozófia egyetemi tanárának egyik könyvéből, amelyet „érdekesnek“ talál, egy pár sort idéz és azzal hadakozik. Itt aztán elismeri, hogy „mindenki nem tolonghat ott, ahol szellemi élvezeteket kaphat.“ Ezt Balogh az erszénnyel és szűk helyvel indokolja, de hallgat a fej ürességéről. — Sok új és helyes szempontot tár fel Balogh cikkében, amelyeket mindenkinek el kell ismernie. Néhol a védelemben túlzásba fut, de ez érthető. Keresnünk kell azt az „arany középút“, amely harmóniához vezet, s nem azt, amely erőnket szétforgácsolni alkalmas. Ebben a földi életben test és lélek egységbe van kovácsolva. Az egyik fejlesztése javára van a másiknak is. Ennek bizonyítása, mindkét fél részéről, elegendő volna. S ezt el is kellene ismerni mindkét félnek. — Végeredményben Balogh azt kívánja, amit már többször hallottunk: a testnevelés is kapja meg az iskolákban a feladatához nélkülözhetetlen eszközöket (torna terem, sportpálya, stb.) Igaza van. Ezek nélkül, bármely szempontot foglaljuk el, komoly értékű testnevelésről szó nem lehet. Második kívánsága, hogy a testnevelés ne legyen az iskolában másodrendű tantárgy, vagyis, bár ő ezt nem mondja ki ezekkel a szavakkal, épen olyan buktató érvényű legyen, mint bármely más tantárgy. Végeredményül a feladatot három pontban foglalja össze. Cél 1. a test egészséges fejlődésének biztosítása, átlagneveléssel, 2. akarat- és közösségi nevelés, vezetői készség fejlesztése, 3. amatőr sportszellemben való neveléssel előkészítés az egészségi és versenysportra. — Balogh Gyula értékes gondolatokat rejt. Kár, hogy eszméit nem fejtegette ki bővebben, mert látszik, hogy igen sok mondanivaló tollában maradt. Reméljük, hogy további írásai mindig közelebb fogják hozni egymáshoz a lélek és a test közös célra törő embereit. Jobb embert, jobb magyart! Ezt kívánjuk mindnyájan.

Az Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny 4. számában dr. Várady Zoltán a *Hivatás és pályaválasztás* kérdéseiről ír. A kettő nem esik egybe. A hivatás belső lelki struktúráján múlik, míg a pályaválasztást külső helyzeti és anyagi okok határozzák meg. Szerencsés az, akinél a pályaválasztás a hivatásnak, a belső lelki struktúrájának megfelelően történhetik. A gyermeket kényszeríteni valamely pályára nem helyes. Az életpálya meghatározásában az iskola segíthet haszonnal, de egyedül meghatározni nem képes, mint a pályaválasztási tanácsadó szervek sem végezhetnek teljes és jó munkát az iskola nélkül. Ismerteti ezek után a M. kir. Főiskolai Tanulmányi és Pályaválasztási Tájékoztató Intézet munkáját. Ilyen intézmények még a Pályaválasztási Tanácsadó és Képességvizsgáló Intézet, meg a M. kir. Gyermeklélektani Intézet.

Elismerően ismerteti dr. Schleicher Lajosnak, gyak. polgári isk. tanárnak „Korszerű-német nyelvtanítás“ című most megjelent ve-zérkönyvét.

Az 5. számban Nagy Elemér a *széniumos rendszer és a soronkívüli előlépés kérdését* kívánja egyesíteni. A széniumos rendszer nem vehet figyelembe kiváló, nagyobb rátermettséggel végzett tanító-nevelői munkát. Ilyenért a jegyzőkönyvi elismerés kevés, az pedig a jóra való törekvést letöri. Ha büntetésül előlépésben vissza lehet tartani, akkor legyen mód elismerésként előbbre is lépni a megszabott renden túl. Ez a tanári munkakedvet növelné. Előterjesztői az igazgatók és a tanker. főigazgatók lehetnének.

Matzkó Gyula.

Kiadványunk jelen füzete 80 oldal. A Cselekvés Iskolájára a f. évi előfizetési díj a Magyar Bank R. T. szegedi fiók Szeged 26.228 számú csekk számlájára küldendő be.

Készült: A b l a k a G y ö r g y könyvnyomdájában, Szeged, 1944.